

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Opakování učiva organické chemie Smart Board

VY_52_INOVACE_200

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Chemie

ročník: 9

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

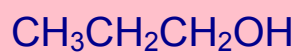
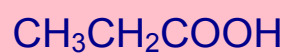
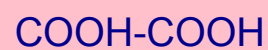
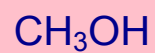
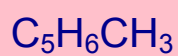
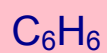
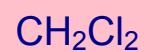
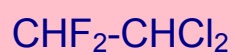
Uvedené sloučeniny rozděl do skupin

uhlovodíky

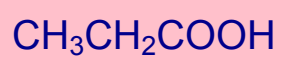
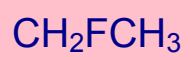
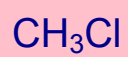
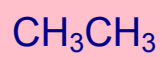
halogenderiváty

alkoholy

organické kyseliny

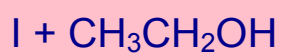
Pojmenujte uvedené sloučeniny

Vytvoř dvojice: látka + výrobek

palivo

palivo

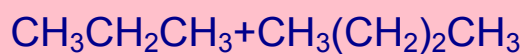

dezinfekce

ředidlo

konzervace potravin

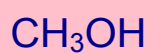

dozrávání ovoce

surovina k výrobě bionafty

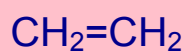
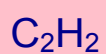
kosmetické prostředky

lív

s kyslíkem ke svařování

Opravte chyby v jednotlivých tvrzení o uhlovodících

uhlík je v uhlovodících vždy pětivazný

benzen má vzorec C_6H_5 a patří mezi alkeny

naftalen je bílá kapalina

v acetylenu je mezi uhlíky dvojná vazba

hlavní složkou zemního plynu je ethan

benzín obsahuje uhlovodíky s vyšší teplotou varu než uhlovodíky, které tvoří naftu

aromatické uhlovodíky obsahují naftalenové jádro, které je tvořeno 7 uhlíky v řetězci

Opravte chyby v jednotlivých tvrzení o derivátech uhlovodíků

deriváty uhlovodíků vznikají náhradou atomu uhlíku jiným prvkem nebo skupinou prvků

charakteristickou skupinou organických kyseliny je skupina -COH

fenoly patří mezi alkoholy a ve své struktuře nemají benzenové jádro

aceton je dráždivý plyn

kyselina citronová je kapalina

aminokyseliny jsou základem bílkovin a obsahují skupinu -NH₄

estery vznikají reakcí organické kyseliny a uhlovodíku

Ke každému tvrzení doplňte ano, pokud je pravdivé, ne, pokud je nepravdivé

v halogenderivátech je uhlík čtyřvazný

alkoholy obsahují pouze uhlík a vodík

aceton patří mezi kyslíkaté deriváty

formalín je roztok formaldehydu v lihu

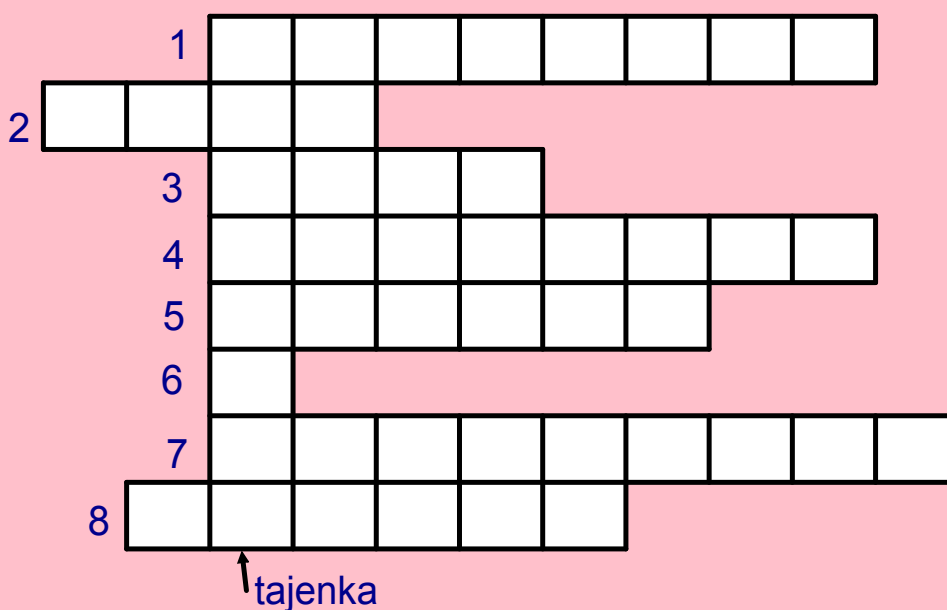
organické kyseliny obsahují skupinu -COOH

příjemnou vůni másla způsobuje kyselina máselná

kyselina mléčná způsobuje svalovou bolest po tělesné námaze

estery jsou příjemně vonící složky ovoce

Doplňte křížovku

legenda

1. kyselina .... má vzorec HCOOH
2. 8% roztok kyseliny octové
3. estery glycerolu a vyšších mastných kyselin
4. společný název prvků F, Cl, Br, I je
5. rozpoštědlo chemického vzorce CH_3COCH_3 je ....
6. značka prvku ve 2. periodě a V.A skupině periodické soustavy
7. chemie, která se zabývá sloučeninami uhlíku
8. skupenství methanu

Doplňte

tajenka křížovky je:

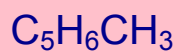
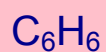
tato látka patří mezi:

její vlastnosti jsou:

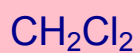
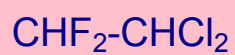
používá se:

Uvedené sloučeniny rozděl do skupin řešení snímku č.2

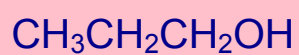
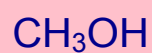
uhlovodíky

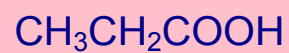
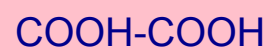
halogenderiváty

alkoholy

organické kyseliny

Pojmenujte uvedené sloučeniny řešení snímku č.3

H_2O peroxid vodíku

CH_3COOH kyselina octová

O_2 kyslík

CH_3CH_3 ethan

O_3 ozón

CH_3Cl chlormethan

CH_2FCH_3 fluorethan

$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOH}$ kyselina mléčná

Vytvoř dvojice: látka + výrobek řešení stránky č.4

$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ líh

I + $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ dezinfekce

CH_3COOH konzervace potravin

CH_3COCH_3 ředidlo

$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_3 + \text{CH}_3(\text{CH}_2)_2\text{CH}_3$ palivo

CH_4 palivo

CH_3OH surovina k výrobě bionafty

$\text{CH}_2\text{OH}-\text{CHOH}-\text{CH}_2\text{OH}$ kosmetické prostředky

C_2H_2 s kyslíkem ke svařování

$\text{CH}_2=\text{CH}_2$ dozrávání ovoce

Opravte chyby v jednotlivých tvrzení o uhlovodících řešení stránky 5

uhlík je v uhlovodících vždy ~~pětivazný~~ čtyřvazný

benzen má vzorec ~~C₆H₅~~ ^{C₆H₆} a patří mezi alkeny

naftalen je bílá ~~kapalina~~ pevná látka

v acetylenu je mezi uhlíky ~~dvojná~~ trojná vazba

hlavní složkou zemního plynu je ~~ethan~~ metan

benzín obsahuje uhlovodíky s ~~vyšší~~ nižší teplotou varu než uhlovodíky, které tvoří naftu

aromatické uhlovodíky obsahují ~~naftalenové~~ benzenové jádro, které je tvořeno ~~7~~ 6 uhlíky v řetězci

Opravte chyby v jednotlivých tvrzení o derivátech uhlovodíků řešení
stránky č.6

deriváty uhlovodíků vznikají náhradou atomu ~~uhlíku~~ ^{vodíku} jiným prvkem nebo skupinou prvků

charakteristickou skupinou organických kyseliny je skupina ~~-COH~~ ^{-COOH}

fenoly patří mezi alkoholy a ve své struktuře ~~nemají~~ ^{mají} benzenové jádro

aceton je ~~dráždivý plyn~~ ^{á kapalina}

kyselina citronová je ~~kapalina~~ ^{pevná látka}

aminokyseliny jsou základem bílkovin a obsahují skupinu ~~-NH₄~~ ^{-NH₂}

estery vznikají reakcí organické kyseliny a ~~uhlovodíku~~ ^{alkoholu}

Ke každému tvrzení doplňte ano, pokud je pravdivé, ne, pokud je nepravdivé řešení stránky č.7

v halogenderivátech je uhlík čtyřvazný **ano**

alkoholy obsahují pouze uhlík a vodík **ne**

aceton patří mezi kyslíkaté deriváty **ano**

formalín je roztok formaldehydu v lihu **ne**

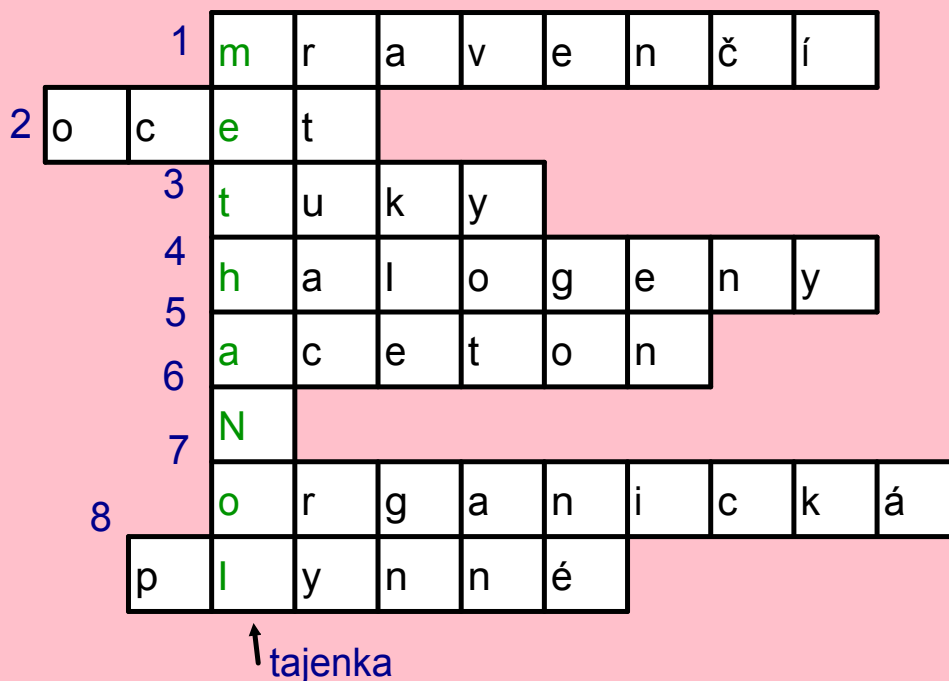
organické kyseliny obsahují skupinu -COOH **ano**

příjemnou vůni másla způsobuje kyselina máselná **ne**

kyselina mléčná způsobuje svalovou bolest po tělesné námaze **ano**

estery jsou příjemně vonící složky ovoce **ano**

Doplňte křížovku řešení strany 8

legenda

1. kyselina .... má vzorec HCOOH
2. 8% roztok kyseliny octové
3. estery glycerolu a vyšších mastných kyselin
4. společný název prvků F, Cl, Br, I je
5. rozpoštědlo chemického vzorce CH_3COCH_3 je ....
6. značka prvku ve 2. periodě a V.A skupině periodické soustavy
7. chemie, která se zabývá sloučeninami uhlíku
8. skupenství methanu

Doplňte řešení stránky 9

tajenka křížovky je: **methanol**

tato látka patří mezi: **alkoholy**

její vlastnosti jsou: **bezbarvá, hořlavá, jedovatá kapalina**

používá se: **rozpuštědlo, přísada do nemrznoucích směsí, surovina při zpracování řepkového oleje na bionaftu**

zdroje:

Beneš P., Pumpr V., Základy chemie 2; Fortuna Praha 2001, ISBN 80-7168-748-0

Karger I., Pečová D., Chemie II, Prodos 1999, ISBN 80-7230-035-3

Autor: RNDr. Věra Sobotková
Základní škola Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35

Datum: 26.9.2012

Určeno pro: 9. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Chemie

Tematický okruh: Organická chemie

Metodický list

Druh materiál: výukový materiál pro práci s interaktivní tabulí Smart Board

Cíl: výukový materiál je určen k opakování učiva organické chemie, uhlovodíků a derivátů uhlovodíků

Metodické poznámky: Druhá stránka je zaměřena na procvičování jednotlivých skupin organických látek. Žáci zde rozdělují uvedené sloučeniny do jednotlivých skupin derivátů.

Třetí stránka je zaměřen na procvičování názvosloví látek. Žáci ke vzorcům doplňují název.

Čtvrtá stránka je věnována opakování použití vybraných látek. Žáci zde vytvářejí dvojice látka a výrobek, propojují svoje znalosti se zkušenostmi z běžného života.

Pátá a šestá stránka obsahuje chybná tvrzení o uhlovodících a derivátech uhlovodíků. Žáci opravují chyby v textu.

Sedmá stránka tvrzení o jejichž správnosti mají žáci rozhodnout, doplňují ano, ne

Osmá stránka obsahuje chemickou křížovku, kterou žáci vyplní. Tajenkou je jeden z alkoholů jehož vlastnosti a použití žáci v deváté stránce doplní.

Desátá až sedmnáctá stránka obsahuje řešení jednotlivých úkolů.

Očekávané výstupy: pozná organické látky, rozlišuje uhlovodíky a deriváty uhlovodíků, zná význam a použití nejdůležitějších uhlovodíků a jejich derivátů.

Klíčová slova: uhlovodík, derivát uhlovodíku.